

สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับ
ประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
THE CURRENT STATUS AND STRATEGIC DIRECTIONS OF
ACADEMIC ADMINISTRATION IN PRIVATE PRIMARY SCHOOLS IN
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE, THAILAND

ธนวรรณ บุญประสิทธิ์*, ทรงยศ แก้วมงคล, อัจฉรา ประเสริฐสิน

Thanawan Boonprasitt*, Songyod Kaewmongkol, Ujsara Prasertsin

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy, North Bangkok University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: thanawan.boon@northbkk.ac.th

*Tel: 061-932-8946

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิจัยแบบผสมผสานวิธีแบบพหุ โดยผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หรือครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 310 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน และกลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้จัดการโรงเรียน และอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 8 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนและออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีการนิเทศ วัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เน้นความร่วมมือมากกว่าการตรวจสอบ มีระบบติดตาม

และสะท้อนข้อมูลเพื่อให้ครูปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรดำเนินการวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนเอกชน, ประถมศึกษา, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This research article aimed to: 1) Examine the current state of academic administration toward excellence in private primary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, and 2) Investigate guidelines for academic administration toward excellence in private primary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The study employed a mixed-methods research design integrating quantitative and qualitative approaches. The research sample consisted of two groups. The first group included 310 participants comprising license holders, school administrators, vice administrators for academic affairs, or heads of academic departments from private primary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, and stratified random sampling was applied based on school size. The second group consisted of nine key informants, including school administrators, school managers, and university lecturers. The research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview form consisting of eight questions concerning guidelines for academic administration toward excellence. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation, while qualitative data were analyzed through content analysis. The findings revealed that: 1) The current state of academic administration toward excellence in private primary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was overall at a high level; and 2) The guidelines for academic administration toward excellence indicated that schools should plan and design curricula aligned with national education standards and learners' needs, systematically develop learning management processes, encourage teachers to design and develop instructional media using technology and innovation, implement supervision and creative assessment of learning outcomes with an emphasis on collaboration rather than inspection, establish monitoring and feedback systems to support continuous instructional improvement, and promote teachers and educational personnel to conduct research in order to enhance the quality of educational management.

Keywords: Academic Administration, Private Schools, Primary Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เป็นกรอบแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ คือ “การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงาน ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัต” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ภายใต้บริบทดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ถูกนำมาใช้เป็นกรอบนโยบายสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา โดยมีแนวทางในการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการอ่าน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนนโยบายและการดำเนินงานด้านวิชาการให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ การตอบสนองต่อพัฒนาการของผู้เรียน และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถสนับสนุนการปฏิบัติการสอนของครูให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการพัฒนาการเรียนรู้ของทั้งผู้เรียนและผู้สอน อันสะท้อนถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะ “ผู้นำทางวิชาการ” หรือ “ผู้นำแห่งการเรียนรู้” (Instructional Leadership) นอกจากนี้ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ยังจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งเน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่สถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

ในการพัฒนาการศึกษา รวมถึงการระดมทรัพยากรจากชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น หนังสือเรียน สื่อการเรียนรู้อะเนาะวดีทัศน์ ใต้อะ แก้อั้ ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้การพัฒนาการศึกษาไทยบรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ (กนกอร สมปราชญ์, 2560)

“การบริหารงานวิชาการ” ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและยกระดับสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ อย่างยั่งยืน การบริหารงานวิชาการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ คือ การบริหารงานวิชาการการยกระดับคุณภาพการศึกษา และขับเคลื่อน สถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการที่ไม่เพียงมีประสิทธิภาพเชิงระบบ แต่ยังนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งในด้านผู้เรียน บุคลากร และ องค์กรโดยรวมเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ (แวงวิมล เชาวลิต, 2568) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในแต่ละระดับถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ภารกิจ การบริหารงานการศึกษาทุกระดับจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phetmalaiikul., T., 2017)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษานำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้มีความเป็นระบบ มีมาตรฐาน และมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีแบบพหุ โดยผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก และช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน รวมถึงศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้รับใบอนุญาตของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายตามจำนวนที่กำหนด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำเสนอภาพรวมของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน จำนวน 3 คน และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยมีการตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การหาคุณภาพเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง คือ การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Review) 5 คน ได้ค่า IOC = 1.00 แสดงว่าเครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ตามแนวคิดของ Cronbach, L. J. ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (Cronbach, L. J., 1990)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้รับการคัดเลือกโดยตรงผ่านอีเมลหรือโทรศัพท์ เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่พัฒนาไว้ ซึ่งประกอบด้วย คำถาม 8 ข้อ ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลแบ่งปันความคิดเห็นและประสบการณ์ได้อย่างละเอียด และดำเนินการนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ห้องทำงานหรือสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกสบาย โดยจะมีการบันทึกเสียงหรือจดบันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ภายหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล สังเคราะห์ประเด็นสำคัญ และสรุปเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 8 ข้อ ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา

การหาคุณภาพเครื่องมือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และนำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ Cronbach, L. J. ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ทั้งฉบับ (โดยกำหนดค่า .80 ขึ้นไป) (Cronbach, L. J., 1990)

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืน กำหนดไว้ 2 แนวทาง คือ 1.1) รับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง และ 1.2) กำหนดให้ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ หรือติดตามทางโทรศัพท์เพื่อสอบถามการได้รับคืนแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกตามขั้นตอนของการวิจัยให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อแสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำผลที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้บันทึกเสียงการสัมภาษณ์และนำมาถอดความแบบคำต่อคำ จากนั้นทำการอ่านทบทวนข้อมูลทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวม แล้วจึงนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และแยกประเด็นตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ก่อนสังเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเน้นความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นระดับการปฏิบัติของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม (n = 310)

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.39	0.11	ปานกลาง
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.49	0.06	มาก
3. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	4.49	0.01	มาก
4. การนิเทศการศึกษาและการแนะแนวการศึกษา	4.55	0.05	มากที่สุด
5. การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้	4.46	0.03	มาก
6. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.46	0.03	มาก
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.44	0.02	มาก
8. การประสานความร่วมมือกับชุมชน	4.48	0.01	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.47	0.04	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.04) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การนิเทศการศึกษาและการแนะแนวการศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.05) รองลงมา คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.06) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.11) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2 สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
<p>1. มีการดำเนินการวางแผน ออกแบบ ปรับปรุง และจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบท ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น</p>	<p>แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้ว่า สถานศึกษาควรวางแผนและออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและความต้องการของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามวงจร PDCA โดยใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ หลักสูตรควรมุ่งเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ภาษาอังกฤษ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
<p>2. มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยวางแผน ออกแบบ และปรับปรุงวิธีการหรือกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้ว่า สถานศึกษาควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้ครู ร่วมกันวางแผน ออกแบบ และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนและบริบทของสังคมดิจิทัล ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ใช้สื่อและเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ และนำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลมาสะท้อนผลเพื่อนำไปปรับปรุงแผน การสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21</p>
<p>3. สนับสนุนการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยออกแบบ สร้าง และปรับปรุงเครื่องมือ สื่อการสอน และนวัตกรรมที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้</p>	<p>แนวทางการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้ว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล เช่น อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอ และสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระ รวมทั้งมีระบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาสื่อดิจิทัล ตลอดจนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และการสร้างแรงจูงใจแก่ครูที่พัฒนานวัตกรรม</p>

ตารางที่ 2 สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา
 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
	<p>การสอน ทั้งนี้ สถานศึกษาควรพิจารณาจัดตั้งระบบหรือศูนย์สนับสนุน การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การพัฒนาสื่อ การเรียนรู้มีความต่อเนื่องและสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
<p>4. ดำเนินกระบวนการนิเทศและแนะแนวการศึกษา ให้คำแนะนำ ติดตาม และสนับสนุนครูและนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียน</p>	<p>สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการนิเทศเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการให้คำปรึกษา ความร่วมมือ และการสะท้อนผลการสอน เพื่อให้ครูนำข้อมูลไปปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาระบบแนะแนว อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและสามารถวางแผนการเรียน และอนาคตได้เหมาะสม</p>
<p>6. ดำเนินการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา โดยวางระบบติดตาม และประเมิน การดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานและรักษา คุณภาพการศึกษาที่สูง</p>	<p>สถานศึกษามีกระบวนการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ โดย จัดตั้งคณะกรรมการ กำหนดแผนงานประจำปี และดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลทุกภาคเรียน ใช้วิธีการตามหลัก PDCA เก็บข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ ผ่านระบบรายงานออนไลน์ และประชุม สะท้อนผลร่วมกับครูและบุคลากรทุกภาคเรียน และส่งเสริมความเข้าใจ เรื่องมาตรฐานการศึกษาในทุกฝ่าย สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ติดตามผลผ่านการตรวจเยี่ยมภายในและรายงานประจำปี</p>
<p>7. สนับสนุนให้มีกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยค้นคว้า ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการศึกษา</p>	<p>สถานศึกษาควรพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้ดำเนินงานอย่าง เป็นระบบตามวงจร PDCA โดยจัดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบ กำหนด แผนการดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ผ่านระบบสารสนเทศในการสะท้อนผล และปรับปรุงการดำเนินงาน พร้อมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาแก่ครูและบุคลากร เพื่อยกระดับคุณภาพการจัด การศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>
<p>8. มีการดำเนินการประสานความร่วมมือกับชุมชน ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันพัฒนา คุณภาพการศึกษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชน</p>	<p>สถานศึกษาควรส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยจัด ให้มีคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากผู้ปกครอง ชุมชน และผู้นำท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้ง พัฒนาช่องทางสื่อสารและเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ผู้เรียนกับบริบทของชุมชน ผ่านกิจกรรมทางการศึกษา วัฒนธรรม และ กิจกรรมจิตอาสา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนและการจัด การศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น</p>

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครอบคลุมการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและรอบด้าน โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน และบริบทของชุมชน การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับยุคดิจิทัล การส่งเสริมให้ครูออกแบบและพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการนิเทศเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นความร่วมมือและการพัฒนาครูมากกว่าการควบคุมตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบตามหลัก PDCA การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประสานความร่วมมือกับชุมชนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มุ่งยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดัง ด้านการนิเทศการศึกษาและการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยใช้การนิเทศการศึกษาและการแนะแนวการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการกำกับและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ควบคู่กับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อ และนวัตกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังช่วยสนับสนุนการดำเนินงานด้านการประสานความร่วมมือ การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีความเข้มแข็งและเกิดประสิทธิผลในภาพรวม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Sergiovanni, T. J. ที่อธิบายว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศ การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน (Sergiovanni, T. J., 2007) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy, W. K. & Miskel, C. G. ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษามักเกิดจากการบริหารจัดการทางวิชาการที่มีความเป็นระบบ มีการกำกับติดตาม และมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Hoy, W. K. & Miskel, C. G., 2013) รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกอร สมปราชญ์ ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การนิเทศภายใน และการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (กนกอร สมปราชญ์, 2560) สอดคล้องกับ ทิพวรรณ จันทร์ลาภ และคณะ ที่สรุปว่าการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องทำอย่างบูรณาการและเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงทุกองค์ประกอบ

ทางวิชาการเข้าด้วยกัน ได้แก่ การวางแผนวิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ การประเมินผล ระบบประกันคุณภาพ และภาวะผู้นำเชิงวิชาการความเป็นเลิศไม่ได้เกิดจากการพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของทุกมิติ ทั้งกลยุทธ์ บุคลากร กระบวนการ และผลลัพธ์ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ให้สูงขึ้น ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้ข้อมูลจริงในการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารงานวิชาการตอบโจทย์ความต้องการของสังคมต่อไปในอนาคต (ทิพวรรณ จันทร์ลาภ และคณะ, 2568) สอดคล้องกับ นริศรา จันทะคัต และกาญจน์ เรืองมนตรี ที่สรุปว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็น โดยลำดับแรก คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษารองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (นริศรา จันทะคัต และกาญจน์ เรืองมนตรี, 2568)

2. ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า สถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยใช้การนิเทศเชิงสร้างสรรค์และการแนะแนวเป็นกลไกหลักในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เน้นความร่วมมือ การสะท้อนผล และการสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ การวัดและประเมินผลดำเนินการอย่างหลากหลายและเป็นระบบตามหลัก PDCA มุ่งใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าการตัดสินผลการเรียน ควบคู่กับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และมีกระบวนการประกันคุณภาพภายใน การวิจัย และความร่วมมือกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการพัฒนา ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับ สิริกร เหมทานนท์ และคณะ ที่สรุปว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ 4) การนิเทศการศึกษา 5) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารทางด้านวิชาการ 2) กลยุทธ์งานวิชาการ 3) การบริหารจัดการ 4) การจัดสภาพบรรยากาศ แวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และ 5) ด้านคุณภาพผู้เรียน แต่ละขั้นตอนจะต้องมีการประชุม วางแผน การดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผล การปรับปรุง พัฒนา (สิริกร เหมทานนท์ และคณะ, 2567) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger, P. ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอน รวมถึงการติดตามและนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง (Hallinger, P., 2011) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan, M. ที่กล่าวว่าพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของครู ผู้บริหาร และชุมชน รวมถึงการใช้ข้อมูลและการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Fullan, M., 2014) ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกร เหมทานนท์ และคณะ ที่สรุปว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง มีการวางแผน ดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สิริกร เหมทานนท์ และคณะ, 2567) สอดคล้องกับ นริศรา จันทะคัต และกาญจน์ เรืองมนตรี ที่สรุปว่า แนวการบริหาร

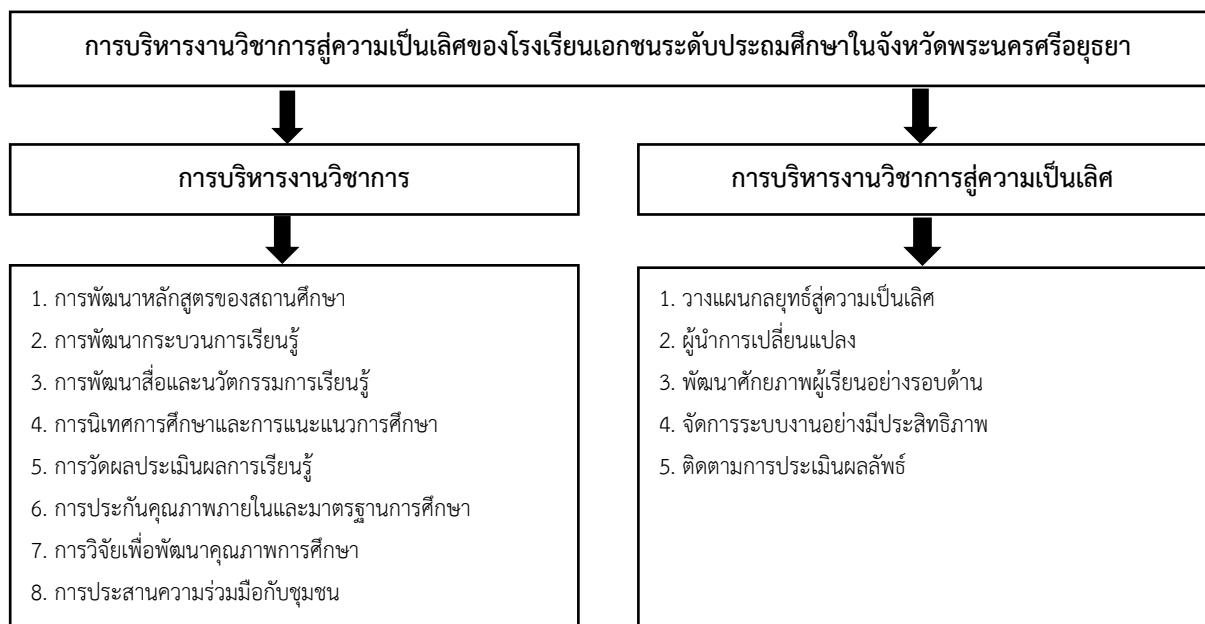

งานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 49 แนวทาง ตามองค์ประกอบหลัก การบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศผนวกเข้ากับการบริหารงานวิชาการ จำแนกเป็น 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการแนะแนวการศึกษา และ 7) ด้านการพัฒนา ระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (นริศรา จันทะคัด และกาญจน์ เรืองมนตรี, 2568)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

ในขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีขอบเขตการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) การนิเทศการศึกษาและการแนะแนวการศึกษา 5) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 6) การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 8) การประสานความร่วมมือกับชุมชน และการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) วางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ 2) ผู้นำ การเปลี่ยนแปลง 3) พัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน 4) จัดการระบบงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ติดตาม การประเมินผลลัพท์ ซึ่งทุกขั้นตอนในการดำเนินการจะต้องมีการประชุม วางแผน การดำเนินการ การติดตาม ประเมินผล การปรับปรุง และพัฒนา โดยการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะทำให้ได้ประโยชน์และแนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปและข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นกระบวนการบริหารที่ครอบคลุมและเป็นระบบ ประกอบด้วย 8 ด้านสำคัญ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ในการนำผลการวิจัยไปใช้ สถานศึกษาสามารถนำองค์ประกอบและแนวทางที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โดยควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และบริบทของสถานศึกษาอย่างรอบด้านก่อน จากนั้นจึงคัดเลือกแนวทางที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับลักษณะและศักยภาพของโรงเรียน เนื่องจากแต่ละสถานศึกษามีสภาพแวดล้อม ทรัพยากร และรูปแบบการบริหารจัดการที่ต่างกัน การนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลและสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และหน่วยงานต้นสังกัดควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้สถานศึกษานำแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การให้คำปรึกษา การนิเทศติดตาม และการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาต่อยอดจากผลการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยขยายขอบเขตการศึกษาไปยังระดับการศึกษาอื่น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถเปรียบเทียบแนวทางการบริหารงานวิชาการในบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวทางการบริหารในแต่ละระดับการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละประเภท และควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น การศึกษาวิจัยในหัวข้อรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในโรงเรียนประถมศึกษา หรือ การใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลผู้เรียนแบบเรียลไทม์ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหาร การติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างแม่นยำ และการยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2560). ภาวะผู้นำทางการศึกษา: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพวรรณ จันทร์ลาภ และคณะ. (2568). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์, 2(4), 298-310.

- นริศรา จันทะคัด และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2568). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 5(2), 111-126.
- แวววิมล เชาวลิต. (2568). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการขับเคลื่อนงานวิชาการสู่สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2562). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สิริกร เหมทานนท์ และคณะ. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรางุ์ กระบี่. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 6(2), 591-602.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125-142.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice*. (9th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Phetmalaikul, T. (2017). Academic administration and management to enhance learners' skills and characteristics in the 21st Century. *International Journal of Educational Science and Research*, 7(3), 113-124.
- Sergiovanni, T. J. (2007). *Rethinking leadership: A collection of articles*. (2nd ed.). Thousand Oaks: Corwin Press.